



TELŠIU KONĖGŲ SEMĖNARĖJĖ

Aleknavičaus Bernarda puortėgrapėjė

PERDOUKEM UGNI, vuo ne pelėnus



Cėntrinis Žemaitiu moziejos "Alka" — vėns iš dėdliausiu ir turtingiausiu veitėnė pavaldoma mozieju Lietovuo. 1936 metaas, pradėdnt anuo statyba Telšiūs, tragėška lėkėma puoets ir ėlgametis moziejaus dėrektorios GENYS PRANS kalbiejė: "(...) po šia pastoge bus apgyvendinta Žemaičių tautos siela, kuri yra nepaprastai gili, švelni ir meniškai didžiai kūrybinga, pajėgi. Čia ras sau malonią globą nežinomų liaudies dailininkų kūriniai, kupini liūdesio ir dieviško dvasios skausmo smutkeliai, švelnių lyriškų motyvų liaudies meno drožiniai, gražiai meniškai ir svarbiausia — lietuviškai, žemaitiškai ornamentuoti buitės įrankiai ir kita. Čia taip pat ras sau vietą iš senkapių prikelta mūsų priešistorinių senelių kultūra."

Žemaitėe daugiau dėrb, nego rokoujės. Nenojė viejės ir P. Genė žuodee. Dabaa "Alkas" moziejaus fondūs, ekspozicėjuos aple 50 tūkstantiu pagrindiniu ir pagelbiniu fondu ekspouatatu. Mziejaus ekspozicėjuos lonkytuojee gal platee sosėpažintė so Žemaitėjės istuorėjė, gamta, liaudės meno. Če — neikainuojema mena kūrėniū, pu kara sorinktū Žemaitėjės dvarūs, kuolekcėjė.

Šiou rodėni moziejou pradiejė vaduovautė Žemaitiu kultūras draugėjės pėrmininks KASPARAVIČIOS STANISLUOVS. Žemaitiu vardo pasveikėnuom anou so tuokiuom atsakinguom pareiguom ir pakvėitėm puokalbiou:

— *Gyvenėma, darba patėrtės jau dėdėlė, tad, keisdams darba, musiet turiejuot konkreti, nauji sava veikluos plana. Gal trumpaa aple anou?*

— Pagrindinis mona tėkslos, ka tas, vėns iš gražiausiu Telšiun kalnieliu pasėdarytom tėkro Žemaičiu kultūras žėdėnio. Žmuonės če tor trauktė ne tik moziejou sokaupias vertybės, bet ir pati moziejaus aplinka. Darbaa jau pradietė. I pagelba ateit Žemaitėjės tautuodailininkaa. Mziejaus terėtuorėjė torietom pasėpouštė naujėes anū sokortaas stuogastolpees, medė skulptūruom. Šalėp moziejaus, Maastė ežera pakrontie, irėngsam aikštėlė, kor planoujam organizoutė žemaitėškas puoezėjės, dainuos vakarus. Torietom ta vėita patrauktė ir teetralus.

Žemaičiu kultūras draugėjės ir "Alkas" moziejaus patalpas dabar pu vėino stuogo. Mėslėjo, ka taap tor būtė ir tuo-
(Nukelta i 3 psl.)

(Atkelta iš 2 psl.)

liu, nes anū išskirtė nagal.

— *Jau daug metu eit kalbas, ka reek statytė "Alkas" moziejaus priestata...*

— Tou būtėniausee reek darytė, nes moziejaus fondūs yr sukaupta daug vertybiu, vuo vēitas anėms sauguotė trūkst. Dėl tuo turiejuom dali patalpū, katruos onksčiau bova ekspozicėjės, užleistė saugykluoms. Pagal senouji pruojekta pastatyta tēk dalės moziejaus. Mas privaluom anon užbēngtė. Lapkrētė 12 dėina moziejou lonkies Lietuvos Respublėkas ministros pirmininks A. Šleževičios bei Kultūras ir švėitėma ministros D. Trinkūns. Anėi apveiziejė mūsa patalpas, fondus ir pritarė tam, ka reek būtėniausee pradietė statytė, nuors ekuonuomėnė situacėjė Respublėkuo ir dėdelee sunki, piningūn tuo moziejaus statybaa būs nalėngvaa gautė. Prašuum vēsus, kas gal parėmtė moziejaus statyba. Piningus reektom pervestė i saaskaita Nr. 700335 Žemės ukė banka Telšiū skyriou. Banka kuods 260101428.

— *Kaap vertėnat moziejininkystės reekalus vēsuo Žemaitėjuo?*

— Reek tik dėiaugtėis, ka vietėnė pavaldoma mozieju daugie, stiprie anū bazė. Plungie gerė dalykaa vykst — korama Žemaitėjės dailės galerėjė. Eso isėtėkėnės, ka anuos reikšmie krašta kultūro so kuožnaas metaas didies. Naujuos patalpuos bėng isėkortė Kretinguos moziejos, nesenee pradiejė veiktė moziejos Skoudė, kūrybingaa dėrb mažeikėškee, Raseiniu, kėtū rajuonu ir miestu moziejininkaa. Rūpesni kel, ka nykstont kaimams, išėinont iš gyvenėma senėisėms kraštuotyrininkams, moziejininkams, tonkee yr ištompumė ne tik tū žmuoniū asmenėee arkyvaa, bet ir anū sukortė, vēsuomenėnees pagrindaas veikė moziejee praded merdietė, vuo kartaaas ir vēsaa ožsėdara. Mėslėjo, ka tuokėi sunkė laikaa omžinybė nesitees. Dėl tuo torem rūpintėis, ka tuos vertybės būtom išsaugotas tēn, kor bova renkamas, ekspouuojemas lig šiuol. Daugiau tēms reekalams diemesė torietom skėrtė savivaldybies dėrbou žmuonės. Be kultūras mūsa krašts nator ateitėis.

— *I Žemaitiu moziejo "Alka" važiuojem kaap i cėntrini Žemaitėjės istuorėjės moziejo. Ar anou teep galem vadintė?*

— Taap vadintė nuorietomem ir turietomem, nuors kol kas tuokė statusa ons dar ir nier nosėpelnės. Priežastės ta, ka lig šiuol mūsa moziejos, kaap ir vēsė kėtė Lietuvos, daugiausee tarnava ideuoluogėjee, vuo ne žmuoniūn švėitėmou. Tam, ka Telšiūs turietomem tēkra Žemaičiu istuorėjės moziejo, mums reek dėdėlies specelistu pagelbas. Dėl tuo kvėitam moziejou ir pri anuo bortėis vēsus žymiausus Žemaitėjės istuorėjės žėnuovus, vēsus, katrėi suinteresoutė, ka mūsa krašts tuoki moziejo torietom.

— *Moziejou jau koramas ir naujės ekspozicėjės...*

— Somažėnam administracėjės patalpas ir lėkusiuos laisvuos patalpuos pradedam rėngtė Žemaičiu tautuodailės ekspozicėjė. Torem vilti isirėngtė ir pruoferiuonaliuosės dailės ekspozicėjė. Bet kol kas patalpū dar anaa trūkst. Planuojem moziejou torietė daugiau nuolat keitamū ekspozicėju, ka lonkytuojee geriau galiptom sosėpažintė so mūsa fondūs sauguomaas tortaas.

Dėdžiausė bieda ta, kad dali anū vēs sunkiau išlaikytė. Duokumėntus, mena kūrėnius yr stėpree paveikusi driegmie, dolkės, kėtė anėms pražūtingė veiksnee. Reek restauratuoriu pagelbas. Bet ir viel... Anū Lietuvos dėdelee trūkst. Vo prarastė tū vertybiu nagalam. Kou darytė? Mziejos jau yr isigėjės kompiuteri. Torietomem gautė ir daugėnėma aparatūra. Dabaa belaukam tik vēsuos Lietuvos moziejems ruošamas bėndruos prougramas ir pradiesam bėn taap, kompiuterė pagelba miegintė išsauguotė inpuormacėjė aple tragėškiausiuo padietie esontės moziejėnės vertybės.

— *Moziejou darbū daug, bet sava reikalaun ir Žemaitiu kultūras draugėjės reekalaa. Kuokėl draugėjės tuolesnė darba, tėkslaa?*

— Rogpjūtė pėrmuo ivyka ontrasis Draugėjės sovažiavėms.

Par anon dar karta isėstėkėnuom, ka žmuoniūn, naabejingu Žemaitėjės lėkėmou, būrys didie. Mūsa veikluos idiejės tapa savas ne tik Žemaitėjuo, bet ir kėtūs Lietuvos miestūs, kaimūs. Šindėin tik kelam klausėma, i kou konkretee mas sava veikluo toram orientoutėis, nes vēsū veikluos krypčių, kaa dėrbam vēsuomenėnees pagrindaas, naapriepsam. Mėslėjo, ka mūsa veikluos kertėneee akmėnys torietom būtė gimtuosės kalbuos, krašta istuorėjės, tradicėju, papruočiu puoseliejėms. Nagalam sava veikluo atsėrėbuotė ir nu bėndrū Lietuvos kultūras reekalū. Mūsa darbaa tamė bukietė torietom išsėskėrtė savitomo, dėdėlė išlėiktamoujė vertė — te būs anėi kaap perlaa, katrėi vilioo žmuonės, trauk anus.

— *Draugėjė gyvuo jau ketorė metaa. Kas pagal Tamsta iš tuo, kou ana yr padariusi, tor dėdiliausė vertė?*

— Mėslėjo ka pėrmiausee tas, ka vēs daugiau žemaičiu nuor būtė žemaitees. Sustipriejė mūsa kalbuos puozicėjės. Pasėruodė spausdints žemaitėšks žuodis. Vės tonkiauo žemaitėškaa prabėlst Lietuvos radėjė, televizėjė. I Žemaičiu kalba jau daug ir lietoviu so pagarba veiz — ana jau nebier tik pašpuosėnėmams. Maluono, ka jau ir mūsa istuorėkaa pradiejė čiupinietė Žemaitėjės istuorėjės šaknis. Ne mažiau svarbo ir tas, ka gyvenėmė vēs tonkiauo atsėmenam sava krašta, šeimuos, gėmėnėis tradicėjės, papruočius. Vės tonkiauo sava nomūs, vakareliūs šuokam ir dainiuojem taap, kaap mūsa senelee.

Draugėjuo išryškiejė ir naujės veikluos kryptys. Vasara ikūriem Žemaičiu Akademėjė. Ana dėrbs savaronkėškaa. Draugėjė bėndradarbiaus so anou, leis bėndrus leidėnius. Pėrmasis iš anū — žornals "Žemaičiu žemė", katrou šees metaas jau gal ir užsiprenumeroutė. Leidėnie spausdėnamė straipsnee tėik žemaičiu, tėik ir bėndrėnė lietoviu kalba. Vėsks tas tam, ka mas, žemaitėe, neožsėdarytom tik sava reekalū ratė, ka vēs dėdiensis būrys žmuoniū iduomautomės mūsa krašto, torietom galimybė tou darytė.

Džiaugamies, ka Lietuvos Vyriausybie atsėrada vēina karta žmuogos, katros pradiejė rūpintėis regėjuonu kultūras reekalaa. Tas žmuogos yr ministra pavaduotuos Balčiūns Vytauts. Iš anuo konkrečiuos pagalbas jau solaukė ir mūsa draugėjė. Diekou anam už tou ir mėslėjem, ka tas bėndradarbiavėms, sopratėms tėnsės ir tuoliau.

Laiks dabar tuoks, ka vēs sunkiau mums surinktė draugėjės žmuonis iš vēsuos Lietuvos i vēina vēita. Tuo dėdelee nuorietomem, bet spaud mūsa biednystė ir reek dabar kury taa laika pasėtėnkintė mažesnees sosėpėitėmaas. Svarbo, ka palaikytomem vēinė so kėtaas ryšius, ka mumis jungtom bėndras draugėjės veikluos idiejės. Neužmėrškem, ka net ir šindėin ne matėrelėjee dalyka pasalui i prieki ved, padėd anam išgyventė. Kultūras žmuonės yr mūsa gyvenėma švytoree, žmuoniū vedlee. Mūsa, žemaičiu, išlėkėma saalyga — savėtoma išlaikymys. Sava vaakams torem perdoutė Žemaitėjės meilės ugni, vo ne pelėnus.

— *Telšee — Žemaitėjės suostėnė. Kou konkretee galiptomė išskėrtė anuos kultūrėnemė gyvenėmė?*

— Pėrmiausee maluonee nuteik tas, ka če vēs daugiau vykst regėjuonėniu kultūras rėngėniu: Žemaitėjės puolkluoora, teetru, kaima kapelu pestivalee. Torem teetra, katruo repertuarė ir žemaitėškaa vaidėnamas pjesės. Telšiūs, ka ir sunkees dabaa kultūraa laikaas, daug aukšta menėnė lygė puolkluoora kuolektyvu. Če nemažaa jaunima. Kuolektyvu repertuarė — mūsa krašta dainas, šuokee. Dėdėlė vēita Telšiū kultūro tenk ir "Alkas" moziejou, Konėgū semėnarėjee, tik semėnaristaa i mūsa kultūras darbus isėtrauk dėdelee atsargee, nedronsee. Dvasiškui ir kultūras darbuotuoju bėndros reekals, ka žmuonės būtom dvasingsėnė, vuo kol nadėrbsem ronka i ronka karto so dvasėškees, tuokiū žmuoniū mas ir naturiesam. Nuorietomem, ka Telšiūn semėnaristaa daugiau isėjungtom ir i Žemaičiu kultūras draugėjės veikla, padietom puoselietė mūsa krašta kultūra, istuorėjė, tievū kalba.

LINKAM DĒDĒLIAUSĒ PASĒSEKĒMA!

Kalbjejuos ir spaudaa paruošė
MUKIENĒ DANUTĒ